

Asia: VN/3608/2023

Asetusluonnos liikenne- ja viestintäministeriön asetukseksi joukkoliikenteen tarkastusmaksujen suuruudesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Takuusäätiö vastustaa HSL-seudun tarkastusmaksun korottamista.

Perustelumuistioissa on tuotu esille, että tarve korottaa HSL-alueen tarkastusmaksua johtuu erityisesti avorahastuksen yleistymisestä, mikä on lisännyt matkaliputta matkustamista. Tavoitteeksi on asetettu, että tarkastusmaksun rahamäärä on riittävän suuri, jotta se toimii riittävänä pelotteena ja vaikuttaa ennalta ehkäisevästi. Taustalla on matkalipputulojen pienentyminen ja niiden menetys matkaliputta matkustuksen myötä, mikä pahimmillaan nostaa kaikkien HSL-seudulla julkista liikennettä käyttävien matkustajien matkakustannuksia.

Takuusäätiön asiakkaana on pääosin maksuvaikeuksissa olevia henkilöitä, joilla taloudellinen liikkumavara on vähäinen. Tähän voi johtaa esimerkiksi alhainen tulotaso, tuloihin nähden kalliit asumiskustannukset (erityisesti yksinasuvilla ja lapsiperheillä), terveyden tai riippuvuuden aiheuttamat haasteet tai maksukykyyn nähden liiallinen velkaantuminen.

Osa matkaliputta matkustavista tekee valinnan mahdollisesti siksi, että kiinnijäämisen riski on pieni, mutta osalle matkalipun hinta on suuri ja siksi houkutus ottaa riski voittoa. Jos ihminen on jo valmiiksi ylivelkatilanteessa ja velkoja on ulosotossa perittävänä, tarkastusmaksun meneminen jonon jatkoksi ei jossain vaiheessa enää toimi pelotteena.

Tarkastusmaksun maksuajan pidentäminen ja myös maksuhäiriömerkintöjä koskeva lakimuutos varmistavat sen, että maksukykyinen matkaliputta matkustava voi tarkastusmaksun maksamalla välttyä isommilta ongelmilta. Samaan ei kykene jatkuvassa tulovajeessa elävä ihminen.

Joukkoliikenteen käyttäminen pitäisi olla mahdollista jokaiselle, tuloista riippumatta. Tarkastusmaksuilla ei saa aiheuttomasti vaikeuttaa ihmisten toimeentuloa. Takuusäätiö pitää tärkeänä, että julkinen liikenne edistää myös ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästä liikkumisesta. Tämä edellyttää, että joukkoliikenteen maksut ovat kohtuullisia myös pienituloisille tai muusta syystä maksukyvyttömyyteen ajautuneille.

Takuusäätiö kannattaa pikemmin valvonnan lisäämistä ja harkinnanvaraista tarkastusmaksusta luopumista niissä tapauksissa, joissa sen saanut on jo valmiiksi taloudellisesti haavoittuvassa asemassa.

Backman-Grönqvist Minna
Takuusäätiö sr.